

ek

ampolgar
tulajdonosa

nk folytatasa)

zmény megkötésére
uce elővigyázatlan
tkeményképpen le
os, hogy
kielegítő rendezé-
nyalások Genfben
hírszűni.

a brit közvélemény
támogatás a kor-
bb és rögtön téré-
a-angol együttműkö-
ére. Valóban, nin-
nak kijelentésére,
gy, mint Londonban
k véget vetni már
nak.

következőket írja:
lyzet tanulmányozá-
niszterek magukévé
álláspontot, mert
tarthat tovább.
ási szabadságra vor-
ország által sugár-
ertekezlete sok ha-
lyes intézkedéseket
get vetnének, a ka-
g vajjon résztven-
ten? Nem látunk

Amennyiben Olasz
a Földközi-tenger-
lózókótól" való meg-
sem tagadhatja

patok elérték Bel-
s házat
szerint mintegy két
gett tehermentesítő
ágiak részéről válto-
rt. Azt a hírt, hogy
patok vesére, Biha-

valenciai leadó is

vtalatos közleménye
bezárták a kört és
érték a nyugati vá-
Mediana közre-

köztársaságiak tért
tek a Zuera és
go elleni támadás-
en a felkelők elfog-

köztársaságiak az-
annan.
zrint: Negrin mi-
ason fogadta Debr
nternacionálé főtít-

Portbou bombázá-
okozott. Áldozatai
nak, mert a lakos-
t jóval előbb.
kénács Londomban
y a Foreign Offi-
csot tartottak, a-
tta miniszterter-
zetéről a legutóbbi
zen telefonon át
art fenn Neville
elnökkel.
gár a Woodford

Kelet-kelet
Egyedüli
Kézikönyv
Magyarországi
Főnyomtatás
Egyedüli
Kézikönyv
Magyarországi
Főnyomtatás

UJ KELET

Magyarországi Főnyomtatás

Ara 5 lej

Sombath, 1937. szeptember 4.

5697. EV. XX. ÉVF.
ELUL 28. 201 SZAM.

Anglia a cselekvés terére lépett:

Az angol flotta ötven egysége futott ki a Földközi tengerre, hogy megvédje az angol hajókat a felkelők kalóztetteitől

A görög vizeken elsüllyesztettek egy szovjethajót. Anglia a népszövetségi ülészkoron a legkíméletlenebb retorziót jelenti be a felkelők kalózkodásával szemben

"Közeledik a nap, amikor az érdekelt államok változtatni fognak magatartásukon a spanyol viszályban" — írja a Populaire

London, szeptember 3. A tegnap este összehívott minisztertanács után, mely kizárólag a tengeraltjáró-támadás ügyével foglalkozott, ma hivatalos jelentést adott ki, amely szerint a minisztertanács behatárolta a tengeraltjáró-támadás és a földközi-tengeri helyzetet és tekintettel azokra a sorozatos támadásokra, amelyek az angol hajókat a legutóbb érték, elhatározták, hogy lényegesen felemelik a Földközi és a Keleti tengeren a védelemmel megbízott angol hadihajók számát.

Egyidejűleg a Press Association jelenti, hogy a 11-ik angol torpedórombolóraj utasítást kapott, vonja fel horgonyait és egyesüljön a kelet-spanyol partok közelében tartózkodó többi brit tengeri egységekkel. Ennek a rajnak egységei: Furry, Forester, Drake és Fortune.

Mint utabban jelentik Londonból, az angol közvéleményben jelentékeny mértékben felengedett a feszültség a kormány azon intézkedése folytán, hogy két új flottaegység induljon a Földközi tengerre és biztosítsa a kereskedelmi hajók forgalmát. A kormány érintkezésbe lép a parti államokkal azon intézkedések hozatala végett, amelyek hivatva lesznek véget vetni a kereskedelmi hajók megtámadásának. Érdekes, hogy az angol tenger-nagyi hivatal jelzése szerint a Földközi tengeren, Málta vidékén és a nyugati részeken több, mint 50 nagy egység tartózkodik.

Az összes angol lapok azonnali megtorlást követelnek

A tegnapi esti angol lapok hatalmas címekkel adták hírül a Woodford elsüllyesztését és a kalózkodásnak irgalom nélkül való elfojtását követeli. A Star című liberális napilap a felkelők tevékenységében látja a torpedók eredetét. Az Evening News, melynek rokszenve a diktatórikus rendszerek iránt közismert, a következőket írja: „Semleges hajók megtorpedozása már több is, mint háborús momentum. A tennivalókat azonnal foganatosítani kell, különben a tengeraltjáró el-tűnik.”

De a Woodford elsüllyesztésével kapcsolatos izgalom nem csökkentette a Harwood angol hadihajó megtámadásával kapcsolatos kirobbant felháborodást sem. A felháborodás óriási méreteinek nyomása alatt számitani lehet arra, hogy Anglia most már egyszersmindenkorra leszámolni igyekszik vendázokkal, akik hasonló uton a békét veszélyeztetni akarják.

Erre vall az a körülmény is, hogy Eden külügyminiszter a minisztertanács végén magához kérte a londoni francia nagykövetet és közölte vele, hogy attól függetlenül, vajjon Párizs hajlandó-e együttműködni Londonnal vagy sem, az e hó 10-én

kezdő népszövetségi ülésen feltétlenül szóvá teszi az ügyet és bejelenti a legkíméletlenebb retorziót

minen rendbontó kísérlettel szemben. Egyidejű párizsi jelentés szerint a Földközi tengeri biztonság kérdése foglalkoztatja a francia sajtót is. A Le Populaire szerint

Közeledik a nap, amikor az összes érdekelt államok kényszerítve lesznek változtatni a spanyol viszályban tanúsított magatartásukon.

Kívéve, ha Olaszország és Németország nem mennek bele abba, hogy késedelem nélkül eltávolítsák „önkénseiteket” és helyreállítsák a hatékony nemzetközi ellenőrzést.

Görög vizeken elsüllyesztettek egy szovjet-hajót, — a Fekete tengeren titokzatos tengeraltjárót vettek észre

Ellenére az angol kormány erélyes in-

tezkedéseinek, a felkelők kalózkodása egyelőre még mindig nem szűnt meg. Mint ugyanis a Reuter jelenti Athénből, a görög területi vizeken kívül a Blagovoe 3000 tonnás orosz kereskedelmi hajót megtorpedózták.

Egyidejű isztambuli jelentés szerint a Fekete tengeren titokzatos tengeraltjáró feltünését jelezték. Az Akcham című lap tudósítója táviratozza lapjának, hogy az inebolui hatóságok tegnap este öt óra-
kor ismeretlen nemzetiségű tengeraltjárót vettek észre, amely a parttól egy mérföldnyire merült fel, de csak tetőtornya látszott ki. Amikor egy török hajó felvonta horgonyát, hogy a kikötőből eltávozzon, a tengeraltjáró eltűnt.

Ujabb athéni jelentés szerint a Molakiev szovjethajót Skiros szigete mellett elsüllyesztette egy tengeraltjáró, mely spanyol felkelő-zászló alatt fut. A személyzet egyik tagját, Molakiewet a torpedórombolása megölte. A többiek partra jutottak.

Benyomultak Belchitebe a lövészcsapatok

Valenciai jelentés szerint a köztársasági nemzetvédelmi minisztérium közleménye arról ad számot, hogy az aragomi fronton Mediana körzetében visszaverték a felkelők támadásait.

A köztársaságiak elfoglalták uccai harok után a belchitei sporttelepet és szemináriumot.

A felkelők helyzete válságos Pueblo de Albornon körzetében.

A köztársasági csapatok elfoglalták a Vertice de val de Sinflortól keletre és a Mediana felé vezető úttól délre fekvő magaslatokat.

Egyidejűleg jelentik Valenciából, hogy a köztársaság minisztertanácsa elrendelte az 1933—36 korosztály behívását. A speciálistákat az utak és stratégiai pontok kiépítésére fogják használni.

Negrin Londomba utazik

Valenciából és Londonból egyidőben érkezik az a jelentés, mely arról ad hírt, hogy Negrin miniszterelnök e hó 15-én Londomba utazik, ahol állítólag Chamberlain is fogadni fogja. Negrin tervezett útjával kapcsolatban még egyetlen köztársasági hivatalos tényező sem nyilatkozott.

Dánia demarsa Francohoz

Mint Koppenhágából jelentik, a dán kormány az Edith nevű dán gőzös megtorpedozása miatt demarsot intézett Franco tábornokhoz. Egyben beadvánnyal fordult a londoni benemavatkozási bizottsághoz is.

Mexikó Cityből Londonon át érkezett jelentés arról számol be, hogy Cardenas,

Mexikó köztársasági elnöke tegnap üzenet küldött az ujonnan megalindult országgyűléshez. Ebben a többek között egészen nyíltan elismerte, hogy Mexikó anyagi és erkölcsi támogatásban részesíti a köztársasági seregeket. Állítása szerint az elmúlt gazdasági esztendő folyamán közel 1 millió fontsterling értékű hadianyagot, repülőgépet és harckocsit szállítottak Valenciának. Cardenas üzenetében annak a reményének adott kifejezést, hogy az elkövetkezendő gazdasági évben még jóval több áldozatot is fognak hozni a demokratikus spanyol köztársasáért.

A felkelők blokádját Gijon kikötőjénél

Salamanca felkelő-jelentés szerint a felkelő-hadihajók és repülőik teljesen blokálták Gijon kikötőjét.

Ugyancsak Salamancából jelentik, miért is fenntartással kell fogadni azt a hírt, hogy a gijoni szindikalisták elhatározták, hogy javasolni fogják a város átadását a felkelőknek, amennyiben bebizonyosodott, hogy az ellenállás hiábavaló.

Ennek a tipikus felkelő-hiradásnak elmentmond az a Bayonneból érkező híradás, mely szerint a gijoni köztársasági csapatok nagyarányú erődítési munkálatokat végeznek.

Bayonne, szeptember 3. A Havas közlése szerint a salamanca kormány több francia állampolgárt akar kiutasítani San Sebastianból és a többi baszk városból. Ez volna a felkelő-kormány válasza egy spanyol állampolgár kiutasítására, akit a francia hatóságok kénkedéssel vádoltak.

(Folytatása a következő oldalon)

Egy okos könyv*

I. Ludo Bucurestiben élő román zsidó író. A zsidó élet legkülönbözőbb égtájain helyet foglaló emberek ugyanazzal a szóval jellemezték amikor iránta érdeklődtem: — Ludo nagyon okos ember! — mondta a cionista, s ezt mondotta a jidiss köl-tő is.

Azóta elolvastam Ludo számos cikkét s jónéhány füzetét, könyvét, polémikus írásait és megértettem, honnan származik ez az érdekes epitheton ornans, amivel oly egyértelműen ruházzák fel ismerősei. Meggyőződtem arról, hogy Ludo okos ember, de hogy valóban nagyon okos, azt csak legujabb könyve bizonyította be előttem.

Sohasem hittem volna, hogy a zsidó-kérdésről zsidó ember olyan nyugodt és tárgyilagos vitakönyvet írhat, mint amelyen az, amelyről mostan beszámolni szándéksom. Ludo a legveszélyesebb területeket érinti. Vaida-Voevod egyik beszédéből idéz mottóként: „Milyen szép, elvont világot látni: a paradicsomot, ahol már nincs jó és rossz ember, hanem az összes emberek közös nevezőre vannak hozva. De, hogy ezt elérjük, el kell távolítani a lelkekből az összes atavikus elemi ösztönöket, ki kell izzni a kőkorszak emberét, aki még ma is él.

Ez az édenkert, hirdetőink vágyálmában, mint integrális és totalitáris paradicsom merül fel, amelyben a balta és a törvények néhány felzárkóztatás kezébe kerülnek: „az ő feladatuk lenne urálni és megvédeni a „szintitikus paradicsomot, amely a kő-, vas-, arany- és papírpéncz korszak anyagából tevődne össze“. Ludo arra vállalkozik könyvében, hogy megmutassa, miként viszonyul a zsidók kérdése a totalitáris paradicsom körül folyó elméleti és gyakorlati vitákhoz s küzdelmekhez. A kérdést ilymódon téve fel, már kezdetűl fogva kikerül a zsidó védőírat két veszélyét: az apologia Scylláját és a pátosz Charybdisét. Vitájában messze tartja magát az érzelmi érveléstől és az ártatlan meggyőződöttségtől.

Az „elvont“ paradicsomból kiindulva sorra vesz néhány olyan kérdést, amely a legközvetlenebb kapcsolatban került a romániai zsidósággal, anélkül, hogy ezt más, mint az elvakult propaganda indokolná. Munkámban azt a célt tűzöm ki magam elé, — írja, — hogy ennek a paradicsomnak a technikájáról, s arkan-gyagainak nehéz feladatáról beszél. A célkitűzés messze túlhaladja erőmet. A kisértés fája túl ágas-bogas s gyökereit sokkal mélyebben ereszti ebbe a földbe, semminthogy egyebet adhatnék itten, mint szétágazásainak rövid vázlatát. Csak röptében érintem azokat a problémákat, amik nagyobb teret érdemelnének, mint például: az irástudatlanság, az iszákosság a nevelés, az irodalom, a közegészségügy, stb., stb. Az „elvont világ“ egyetlen tényezőjénél időzőm csupán hosszasanban: a zsidóknál. S ezt nem annyira azért, mert megmutatni akarom, hogy milyen rendkívüli szerepet juttattak nekik az integralista vállalkozásban, hanem inkább azért, hogy cáfoljam azt az elterjedt előítéletet, amely szerint a zsidógyűlölet elsősorban öncél s nem egyszerű eszköze az összes polgárok „közös nevezőre“ való hozzászának.

Talán túl hosszasan időztünk Ludo elméleti kiindulópontjánál, pedig ami nála új, azt egyáltalán nem az elmélet területén kell keresni. Ludo nem ideológus, nem apológéta, hanem elsősorban okos, józan

* I. Ludo: In jurul unei obsesii, Editura Adam, Bucuresti.

Mihail Sadoveanu a híres román író, a „Dimineata” és „Adeverul” főszerkesztője nyilatkozik az „Uj Kelet”-nek

„Minden vitás kérdést és így a zsidó-kérdést is csak az alkotmány értelmében lehet megoldani...”

Csendes beszélgetés a szovátai Medve-tó partján

Szováta, szept. 3. (Az Uj Kelet tud.) Nehány nap óta érdekes vendége van a „Sovata” villának. Az új vendég, aki külföldről érkezett egyenesen Szovátára és aki egy szerény csendes szobát kért a penzió vezetőjétől: a román irodalom egyik legmarkánsabb és legismertebb egyénisége: Mihail Sadoveanu akinek értékes regényei a román irodalom legnagyobb eredményei és aki eddig pár hónappal ezelőttig, mint a román nemzet büszkeségét tisztelték szerte az országban.

Mihail Sadoveanu azonban, mint ismeretes, néhány hónap óta a jobboldali sajtó kakaofónikus hangversenyének központjába került, azért mert el merde vállalni a két ismert román demokratikus napilap a „Dimineata” és az „Adeverul” politikai irányítását. Sadoveanu, amint hogy első cikkeiben hangsúlyozta is, hiú maradt továbbra is a lap eddigi demokratikus szemléletéhez és ebből az irányzatból egy jótányit sem enged.

Sadoveanu és Maniu találkozása

Mihail Sadoveanu, aki hónapokig külföldről utazott és ott érdekes tapasztalatokat szerzett, most pihenni jött néhány napra Szovátára és egyuttal régi kedvenc foglalkozásának is hódol, halászik. Személyének már néhány pisztráng esett áldozatul. Az utóbbi napokban kissé megzavarta nyugalmát a politika. Maniuvál igen bizalmas viszonyban áll évtizedek óta Mihail Sadoveanu, akinek így akarva-akarva, ha mint passzív szemlélőnek is, de bele kellett kapcsolódnia a nemzeti parasztpárt szovátai tanácskozásába is. Állandón együtt volt a nemzeti parasztpárti politikusokkal, akik magyarebecslik a kitünő román író és hosszas beszélgetést

Törvényt a román elem védelmére

Ha már most — folytatja tüzzel és meggyőződéssel érdekes fejtegetéseit Mihail Sadoveanu, — tényleg igazak azok a statisztikák, amelyek arról számolnak be, hogy a kisebbségiek túlsúlyban és aránytalanul foglalták el a gazdasági életünk vezető posztjait a többségiek rovására, akkor feltétlenül a nemzeti elemet, a többséget kell előnyben részesíteni és azt megfelelő elhelyezkedéshez juttatni, de ennek a gazdasági természeti átcsoportosításnak — mert hiszen politikai és nemzeti szellemi alapon nem lehet a kisebbségek túlsúlyáról és elnyomásáról beszélni — csak színter és újabb hangsúlyozva, csak alkotmányos alapon kell végbemennie, ami annyit tesz, hogy az államnak, az alkotmányosság keretein belül és annak megsértése nélkül, olyan törvényt kell kreálni, amely a többségi román elemet feltétlenül előnyben részesíti a nemzeti egység érdekében, de semmi esetre sem fosztja meg a kisebbségi állampolgárt szerzett jogaitól, nemkülönben további életlehetőségeitől egyszóval an azoktól a jogoktól, amelyeket az alkotmány a kisebbségi polgár számára világosan előír és amelyek értelmében természetesen megköveteli a kisebbségi polgártól, hogy a hazát és annak törvényeit tisztelje és a hazával szemben fennálló kötelezettségeinek eleget tegyen.

Ha a kisebbségi polgár ezeket a kötelezettségeket teljesíti, senkiesem foszthatja meg jogaitól és legfeljebb a nemzeti elem partolása érdekében kell kisebbségi jogokról lemondani, kisebb áldozatokat hoznia, amelyeket azonban szívesen fog megtenni hazája fejlődése érdekében.

— Az állam előnyére vannak-e ezek a feltevések, amelyek a kisebbségek elnyomatását célozzák s milyen kilátásai vannak ezeknek a jobboldali diktatorikus törekvéseknek? — tesszük fel most a kérdést.

Ne féljenek a kisebbségek

— Amit az előbb legjobb belátásom és meggyőződésem értelmében elmondottam — felel rögtön Sadoveanu — abból önként következik, hogy a monarchikus és alkotmányos

folytatott Maniu Gyulával is a szovátai hegyekben.

Mihail Sadoveanu azonban, akivel most a szovátai Medve-tó környékén találkoztunk, nem sokat látszik törődni a támadásokkal, amelyek nap-nap után érik. A kitünő író, aki jellegzetes ősz fejével és hatalmas csokornyakendőjével, az erdélyi fürdőhely legmarkánsabb figurája lett, barátságosan invitál egy padra, ahova a járkelők beszélgetésének hangfoszlanói nem érnek fel, ahonnan csak mi láthatjuk a Medve-tóban gondatlanul fürdőző embereket és a katonazenekar romantikus tangója közben megkezdődik a beszélgetés a kiváló író és a sorok írója között:

Minden vitás kérdés alapja az alkotmány... — Milyen módon gondolná bonyodalmak nélkül elrendezhetőnek és megoldhatónak a kisebbségi kérdést Romániában? — kérdezzük Sadoveanútól.

— A kérdésre amióta a Dimineata és Adeverul főszerkesztője vagyok, naponta, de azelőtt is nagyon sűrűn megfontoltam már — mondja Sadoveanu, a híres román író. — Kifejtetem szobám és írásban, ahol csak tehettem, hogy mint minden vitatható kérdést, egy államforma keretein belül, úgy a kisebbségi kérdést is csak az államforma szent és megrendíthetetlen törvénye, az alkotmány alapján lehet megoldani.

Az államforma, ezáltal nálunk a monarchikus államforma az alkotmányért van és az alkotmány az államformáért, tehát ha bármelyik a kettő közül sérülést szenved, akkor a másik részére ez a körülmény súlyos következményekkel, beláthatatlan következményekkel járhat.

Az alkotmány pedig világosan előírja az ország minden polgárának jogát és kötelességét, a többségi polgárokat és a kisebbségi polgárokat egyaránt és ettől az előírástól semmiféle hivatalos vagy nem hivatalos fórumnak vagy közegeknek sincsen módjában eltérni.

államforma csak szenvedhet a felelőtlen uszítások következtében, amelyek egyesének megbontására törekednek és amelyek nagyon rossz célt szolgálnak. Sajnos azonban, azok, akik felelőtlen szavakkal dobálóznak és a nacionalizmus mindent eltakaró köpenybe burkolozva uszítják a népet, nem elég lelkiismeretesek és felelősségteljesek tetteikben, amelyek igen gyakran önszert szolgálnak. A kisebbségieknek, amelyeket aggodalommal töltenek el a jobboldali uszítások és akciók, joggal és felelősségem tudatában izenem: Nincsen mítól tartaniok... A román nemzet, a föld fia, a román paraszt alkotja és merem állítani, hogy a román paraszt, jószívű és lelkiületű igazságos ember és a parasztság csak igen csekély hányadát tántoríthatják el ettől az alaptermészetétől a felelőtlen jobboldali uszítások.

Ami pedig a jobboldali pártok sikereit illeti, azok megítélésében csak a legutóbbi választások eredményeire kell utaltom, amelyek minden kétséget kizárólag megállapították, hogy a román nép nagy és megsemmisítőt többsége az emberiség és a szabadságtanok tehát a demokrácia felé halad és ebben az útjában senki és semmi sem képes feltartóztatni.

Sadoveanu és a zsidókérdés...

— Mi a véleménye a zsidókérdésről? — hangzik a következő kérdés.

— Bár sem a Curentul, sem a Porunca Vremii nem fordult hozzám megfontolt kérdéseivel ebben az ügyben — mondja maliciával Sadoveanu — és mivel ilyenformán „illetékellenek” érzem magam a kérdésben, mégis válaszolok. A zsidókérdés megítélésénél fokozottan áll, az amit a kisebbségi kérdéssről és annak rendezési módjáról mondtam. Jobboldali lapjaink az ország határozottan sürgető fontossággal bíró kérdését a kisebbségi kérdést, egész egyszerűen zsidó kérdéssé degradálták az utolsó időben azzal a megállapítással, hogy a zsidók miatt jutottak kisebbségre a románok saját országukban.

Ilyenformán a zsidókérdés is, miként az előbb kifejtettem, csak az alkotmány szelle-

Nem művészet, hogy énekel

... hiszen előzőleg a bőrét NIVEA-val erősítette! Beszappanozás előtt a bőrt NIVEA-val jól bedörzsölni. Akkor kényelmesen, fájdalom nélküli és gyorsan lehet borotválkozni és meg lehet akadályozni a bőr felpattogását, égését és a bőrhuzódást. Csak a NIVEA tartalmazza az Eucercit, ezt a bőrgörősítő anyagot és nincs semmi más, ami „épp olyan jó” vagy talán „még jobb” lenne.

mében hozható nemzetvédelmi törvények alapján és semmiesetre sem az erőszak alapján oldható meg, amelyre a román nép nagy és felelősségteljes többsége nincsen is predesztinálva.

Mivel a beszélgetés főleg a kisebbségek körül mozgott, azt is megkérdeztem Sadoveanútól, hogy lát-e lehetőséget a többség és a kisebbségek közötti közeledésre?

Leleki közeledést!

Ennek a közeledésnek nemcsak parancsoló szükségessége, hanem lehetősége is látom — mondja Sadoveanu, — éppen úgy, miként sok jövőt jósok a román nemzet és a Dunamedence népei közötti közeledés kísérleteiben is.

Sajnos, nálunk a közeledés mindig politikai alapon kezdődik, amelynek ösztönöse hiányában minden ilyen kísérlet zátonyra jut. A népeknek, ebben az esetben a többségnek

Benczel Béla

Select Mozzó

Nagy sikerrel vetíti

Erzsébet királynő

világhírű KORDA SANDOR filmet, főszerkepekben:

Lawrence Olivier, Flora Robson, Vivian Leigh

Miron patriarcha ma és — tíz évvel ezelőtt

A patriarcha lelkis nullatkozata a palesztinai országepítésről és az oda kivándorrell erdelel zsidokrol

Bucuresti, szept. (Az Uj Kelet tud.) A demokratikus lapok, mint ismeretes, nem foglaltak állást Miron patriarchának a Curentul Palesztina-ankéjtján tett páratlan kijelentésével szemben. Nem méltathatták, hogy a görögkeleti egyházról, aki az egyik legmagasabb hivatalos méltóságot tölti be és aki nemrégben még az ország régebbi volt, poloskának és píelőknak nevezze a zsidókat. Ahhoz sem szóhatott hozzá, hogy a patriarcha kitölti a zsidókat Palesztinából, amelyet teljes egészében az araboknak ítél oda.

Ezzel szemben a Dimineata mai számában közli a nyilatkozatot, amelyet a patriarcha tíz évvel ezelőtt, 1927-ben adott Palesztináról, egy antológia számára, amelyben a román politika előkelőségei, Titulescuval az élükön, végig igen meleg hangon nyilatkoztak a cionizmus ügyéről. A nyilatkozat, amelyből kiderül, hogy sokminden történt és sokminden változott meg az elmúlt tíz esztendő alatt, a következőképpen hangzik:

„1927 nyarán kereszttül-kaul bejártam Palesztinát. Jártam mindenütt, a keresz-tény számára szent emlékeket inspiráló helyeken. Lelki szükségletét éreztem annak, hogy leboruljak előttük. De Palesztinában mindenütt megkapó emlékekre bukkán az ember a Mózes törvény dícsőséges korszakának idejéből is. A héber hagyományok szelleme, ami belülről árad Izrael sok fiát vonzza Palesztina kétszeresen is szent földjére, akik a többi népek között szétszórván is bigott módon megőrizték a mózesi törvényt és annak kultuszát.

Kíváncsi voltam én is ezekre a koloniá-kra, bár az idő amely az ut rendelkezésére állott, nagyon rövid volt. Különösen egy „Erdély” nevű kolónia vonzott, tul Nazareten, Galileában, Tudtam, hogy ott az én hazámból való zsidókat találtak, valamennyien rendkívüli módon és őszintén örültek, midőn meglátták. Valamennyien erdeleliek voltak.

Tökéletesen beszéltek rómanul: fiatalok és öregek, férfiak és nők egyaránt Egyesek talán nem is tudtak más nyelven. Az üdvöz-lő szavak szép beszédek voltak. Tiszta szív-ből adták a virágokat az ételt, a hűsítő ita-lokat, amikkel engem és kísérőmet meg-kínálták. Valamennyien nagyon meg voltak hatva és engem valahogy az ő lelkipásztor-funknak is tekintettek. Válaszom és tanácsaim könnyekkel meghatózták őket. A bu-cszás egyenesen megható volt. Legtöb-bük könnyeztek, nem mintha rosszul me-ne nekik, hiszen dus földjeik vannak és bu-zájuk mint az arany. De elfogta őket a hon vágy, amely a zsidóknál nagyon mély ér-zelem. Dávid király zsoifáros tanította meg őket, midőn Babilon rabságban voltak. „Babilon vízeimél ültem és sírtam, midőn megemlékeztem Cionról”. Eppen így szeret-tel gondolkán arra a helyre is, ahol szü-lettek és ahol felnőttek.

Ez a cionisták által felbresztett atavisz-tikus érzelem a régi Kánaánba vonzza őket ahol különösen Galileában annyi gaz-dág, dus völgy és mező van. Ott felépíthetik régi hazájukat, hogy teljes életet élhese-nek.”

Manelusen melléklettel

„BNÉ ASER”

„בני אסר”

Zsidó szertartási rituális szabályok kézikönyve, Sulchan Aruch kivomata magyar fordításban minden zsidó házában nélkülözhetetlen, 30 lej bélyeg beküldése ellenében portómentesen kapható Rosenzweig Anton könyvvkereskedésben CLUJ.

Tekintélyes ortodox és neolog rabbik elismeréssel nyilatkoznak e könyvről

Antropológusok világkongresszusa Bukaresiben

A fajvédelem az emberi haladást veszélyezteti —

mondotta a világ első antropológusa. Két érdekes nyilatkozat a 17. nemzetközi antropológiai kongresszusról

„Kétségtelen, hogy a szellemi hanyatlás korában élünk“

Bucuresti, szept. 3. (Az Uj Kelet tud.) Néhány napja a román fővárosban ülésezik a 17. nemzetközi antropológiai kongresszus, melyre egybegyűltek a világ legkiválóbb tudósai. Igen széles skálájú az a tevékenységi kör, amelyben a kongresszusra összegyűlt tudósok mozognak. Vannak itt történészek, archeológusok, pszichológusok, a nyugat legkiválóbb koponyái, akik valamennyien a tiszta tudományosság szolgálatában állanak.

Az egyik fővárosi lap munkatársának alkalma volt beszélgetést folytatni a kongresszus nevesebb vendégeivel. A legnagyobb érdeklődésre kétségtelenül Eugene Pittard nyilatkozata tarthat számot. Pittard, a genfi egyetem tanára, a kor egyik legnagyobb antropológusa. Főműve a „Fajok és a történelem” mely világos érveléssel mutatja ki a fajjellemzők tarthatatlanságát.

Milyen célokat szolgál a fajelmélet

— A legnagyobb tudományos igazságtalanság — mondotta —, hogy a fajelméletet a társadalmi és politikai életben alkalmazzák. Nem kell elfelejteni, hogy az 1914-es világáború nem is annyira gazdasági szükségessérből, mint a fajelmélet tulzásaiból született meg. A német népet egyszerűen félrevezették vezetői, akik bevették a fejébe azt a fixa ideát, hogy tiszta, elhivatott fajhoz tartozik. A nagy parádával felvonuló árja gondolat ma a náciista birodalomban ugyanaból a tévelygésből származik és ugyanazon eredményekre vezet. Nos, mi mindazok, akik jóhiszeműen állunk az antropológia szolgálatában, tudjuk, hogy nem létezik árja faj, mint ahogy nem létezik más tiszta faj sem. Az árjanizmus fogalma pusztára ideológiai és semmiesetre sem antropológiai realista.

— Mi történik azokkal, akik faji eszmékből táplálkoznak? Egyszerűen egymás ellen vesztik a népeket. De ez csak az egyik veszély. Nem kisebb veszedelem az az elmélet sem, amely szerint a fajok „kiválasztott” és „elsőbbrendű” csoportokba oszthatók. Nincs ennél égbekiáltóbb tévedés a világ történelmében annyi emelkedést és annyi összeomlást mutat ki a népeknek melyek egyszer elérték a civilizáció csúcsát, hogy egyetlen jóérzésű ember sem fogadhat el eféle megállapítást. Bűszkén szolgálók olyan tudományt, mely a legtevélyebb lelket is tárgylagosságra és biztonosságra biztatja. Minden antropológusnak tudnia kell, hogy a fehérek nem képviselnek felsőbbrendű fajt és semmiesetre sem hivattottak rá, hogy uralkodjanak és hogy a civilizáció eredményeivel kérkedjenek. A történelem számtalan civilizációt ismer, melyek egymásután tűntek el. Az áltudományos emberek összetévesztik a nyelvet a fajjal. Nem létezik latin faj, mint ahogy nem létezik német sem. Egy bajor és egy pomerániai német között annyi temperamentumbeli és hagyománybeli különbség észlelhető, mint egy földközintengeri és egy északi ember között. Sajnos, azonban iskolászikus, pontatlan emlékek özöne árad ránk. Nincs Európában egyetlen ország sem, amelyben tiszta faj uralkodnék.

A két tiszta faj

— Létezik-e valahol — kérdezte az újságíró — minden keveredéstől mentes fajta?

— Lehet. A fuegiek és az andamanok két olyan törpe népség, melyekről feltételezzük, hogy a vérük nem keveredett. Valószínű, minthogy még senki sem fáradt vele, hogy megzavarja életüket. Ha területükön petróleum lenne, egészen bizonyos, hogy a „civilizatorikus” népek már vették volna azt a fáradtságot, hogy lemészárolják őket. Bárhová tette be lábát idegen nép, a vérkeveredés megtörtént.

— Mire magyarázza mégis, — tette fel az újságíró a kérdést — hogy annyi kétségtelen reputációjú német kutató áll a fajvédelem szolgálatában?

— Lesújtó talány ez — hangzott a válasz, — minden objektív tudós számára. Rejtély, amelyet sajnos képtelen vagyok megfejteni. Kétségtelen, hogy egyetlen lelkiismeretes antropológus sem tudja elképzelni, hogyan csatlakozhatik egy tudós a fajvédő handabandázásokhoz. Az antropológia fegyelmzett tudomány, mely nem tűri a hasonló eltévelyedéseket. Szerepe éppen abban áll, hogy rendet teremtsen a tévelygések között. Hogy megteremtse az egyéni és kollektív igazságot.

Végül kifejtette a professor, hogy hisz az antropológiai igazság végső győzelmében, mely magával fogja hozni azt a felismerést, amit a delphii templom viselt homlokzatán: Ismerd meg önmagadat.

A németek fajtisztasága

Az újságíró beszélgetést folytatott ezután Henry Berr egyetemi tanárral is, aki a nemzetközi antropológiai világ egyik szaktekin-télye.

— Nincs olyan nép — mondotta —, amely ne olvasztotta volna magába a egkülönbözőbb etnikai elemeket. A németek, akik árja tisztaságukkal kérkednek, kelta és szláv elemeket olvasztottak be. Nagy kár és tragikus eltévelyedés, ha a németek nem veszik tudomásul, hogy a civilizáció annál szebb, annál nagyobb az alkotó ereje, minél több és

Elhagyta Lisszabont a portugáliai csehszlovák követ

Lisszabon, szeptember 3. (Rador.) Fiedler lisszaboni csehszlovák követ elhagyta a portugál fővárost, a két ország közti diplomáciai viszony megszakítása folytán. Fiedler sajnálkozásának adott kifejezést az újságírók előtt, hogy kénytelen elhagy-

VIM

MINDENT TISZTÍT

alaposan és kiméleletesen

aluminiumot is

minél különbözőbb elemek vettek részt a felépítésében. Szemléltető példa az uralkodók, vagy régi arisztokrata családok esete, ahol a keveredés az osztályelölítéletek miatt nehéz volt és így mindig a degenerálódás jeleit mutatták. A vérnek keveredésre, szellőzésre van szüksége. A fajok keveredése olyan mértékben járult hozzá az emberiség fejlődéséhez, ahogyan a gazdasági, kereskedelmi és szellemi kapcsolatok az egyetemes kultura terjesztéséhez. A fajok elkeveredését tehát nem átoknak, hanem áldásnak kell tekinteni. A fajteória tehát hamisítás, mert a történelmi tények pontosan az ellenkezőjét mutatják,

mint ez az abszurd építmény, de veszedelmes a jövőre nézve is, mert ha az emberiség a purista elméletek felé orientálódna, ez azt jelentené, hogy az emberiség a degenerálódás lejtőjére kerül. Szerencsére azonban nehéz előrelátni ennek bekövetkezését. Kétségtelen, hogy a szellemi hanyatlás korában élünk. A fajvédelem megnyeri magának, ha nem is a tudományos köröket, hanem a tömegeket, amelyek úgy hagyják magukat vezetni, mint a nyájak. A tudomány azonban nem tántorodik el egykönnyen, egész eddigi kincséhez az azt tanítja, hogy türelmesnek kell lennie. És a fény felvilágosítása nem késik.

naszkodott, hogy megunta már a kórházat. Kezelő orvosa várátömlesztést ajánlott és biztosította, hogy tíz napon belül teljesen felgyógyul. Az archimandrita hozzájárult a várátömlesztéshez. Sem őt, sem családját nem figyelmeztették, hogy ennek következtében katasztrófa következhetik be.

Augusztus 19-én két specialista orvos végrehajtotta a várátömlesztést, melynek során a pap meghalt. A család most azt állítja, hogy gondatlanságból elkövetett emberöltés történt, mert a halált az orvosok hozzánemértése okozta, akik tévesen alkalmazták a várátömlesztést.

Ugyancsak meglepő az anyakönyvi hivatalhoz juttatott halotti bizonyítvány mely szerint a beteg rákban halt meg, jellehet a ráknak mások a tünetei, mint aminőket az elhunytjánál láttak. A feljelentés végeredményben kéri, hogy az ügyészség hallgassa ki az összes kezelő orvosokat és a kórház személyzetét, valamint kéri azt is, hogy exhumálják a halottat és állapítsák meg halálának igazi okát.

— Az emésztőszervek megbetegedéseinek kezelésénél reggelenként éhgyomorral egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűviz abszolút megbízható hashajtó. Az orvosok ajánlják.

Egy elmebeteg zsidó fiatalember fel akarta gyujtani a varsói francia konzulátust

Varsó, szept. 3. Egy Diamant nevű zsidó benzinnel felgyújtotta a francia konzulátus utlevélhivatalát. Az iroda egyes butordarabjai a függönyök, és egy szőnyeg elégett. A gyújtogatást elfogták és a rendőrségre vitték, ahol azt mondotta, hogy fel akarta gyujtani

a konzulátust tiltakozásképpen a nagyhatalnaknak a spanyol háború és a távolkeleti helyzettel szemben tanusított tartózkodó magatartása miatt. Valószínű, hogy Diamant gyengeelméjű.

Enyhülés állott be Masaryk elnök állapotában

Nagy öröm Csehszlovákiában Masaryk állapotának jobbrafordulása miatt

Prága, szeptember 3. Masaryk állapotában némi enyhülés következett be. A szív-működés egyre erősebb, a hőmérséklet 37.4-re csökkent. Hodzsa, aki tegnap egész nap a beteg ágyánál tartózkodott, visszautazott Prágába. A volt elnök betegsége mély hatást tett mindenfelé. A telefonok egész nap felvilágosításokat kértek a Lani kastélyból, Prágából. A lapokat szétkapkodták az elárusítók kezeiből. A Lani-kastélyban a tegnapi napon százával kapták a táviratokat.

Egész Csehszlovákia örömmel vette azokat a híreket, hogy Masaryk elnök állapota jobbra fordult. A lapok egész oldalakat szentelnek a nagy államférfinak.

A késő délutáni órákban érkezett jelentés szerint Masaryk elnök állapotában további javulás állott be: tüdeje ismét rendszeresen működik, pulzusa 102-re és hőmérséklete 37-re csökkent. A koradélutáni órákban az elnök már néhány szót is intézett környezetéhez.

Vérátömlesztést végeztek a kórházban unatkozó lőpapon, aki erre meghalt

Egy magasrangú lelkész halálának különös epilógusa a csernovici ügyészségen

Cernăuți, szept. (Az Uj Kelet tud.) A csernovici ügyészséghez érdekes feljelentés érkezett. Bejan archimandrita, a suceavai kolostor főnöke, hét héten keresztül fektet a központi kórházba, ahová halmérgezéssel szállították be, mely később tüdőgyulladással is komplikálódott. A kezelőorvosok a család

tagjainak kérdéseire kijelentették, hogy elvégezték az összes analíziseket és nem találtak más betegséget, mint a fent emittetteket és halálos veszedelemről nem lehet szó. Az orvosok az egész idő alatt nem konstatáltak más bajt.

Halála előtt két-három nappal a beteg pa-

Tandijmentességet kapnak a kifizetésű köztisztviselők gyermekei?

Bucuresti, szept. 3. A nemzeti nevelésügyi minisztérium körrendeletet intézett a tanfelügyelőkhöz, utasítva őket, ajánlják az iskolaszékeknek, hogy a négyezer lejnél kisebb fizetésű köztisztviselők gyermekeit mentesítsék a tandij fizetése alól. Viszont 50 százalékkal szállítsák le azon köztisztviselők gyermekeinek tandiját, akiknek havi jövedelme meghaladja a havi négyezer lejt. A tandijkedvezményeknél mindenesetre vegyék tekintetbe az illető diákok szorgalmát is.

— Vezsényi Béla temetése. Pénteken délután temették barátai és a kisebbségi újságírók részvételével Vezsényi Bélát, a régi kolozsvári újságírógárda egyik legjelesebbjét. A gyászszertartás a köztemető halottas házában volt, az egyházi búcsubeszédet Székely János református lelkész és kollegiumi vallásstanár tartotta fölötte. A nyitott sir előtt Tóth Sándor szerkesztő, a megboldogult tanítványa és munkatársa, régi igaz barátja bucsuztatta. Megindító szavakkal mutatott rá a kisebbségi újságírók szomorú sorsára. 40 évi küzdelmes munka után ez a tehetséges, érzésben és gondolkodásban kinemesített tollforgató hosszú betegségben, a régi barátoktól elhagyatva viselte az élet terhét. Lendületet szavakkal hívta fel a város társadalmát, hogy a kitiűnő újságíró családját ne hagyja el.

SPORT

A Caracostea-kupa zónadöntőjében:

Győzött a Haggibbor

Oradea, szeptember 3. (Az Uj Kelet tud.) A Makkabi nemzetközi teniszevnye keretében két Caracostea-kupa mérkőzést is játszottak. Az NSE előbb legyőzte az aradi Gloriát, majd a Haggibborral került szembe, hogy eldöntse az érdélyrészi zóna elsőségét. Hatalmas küzdelem után 2:2 állásnál a Schwartz Klári—Erdős Lilly páros 6:4, 0:6, 6:3 arányban legyőzte a Liszka—Kövért ketest és ezzel a Haggibbor javára döntötte el a mérkőzés sorsát. A győztes csapat az országos döntőt a TCR—Doherty (mindkettő Bucuresti) győztesével játsza.

A Haggibbor-lányok ezen teljesítményükkel rátették a koronát idej jó szereplésükre és méltán szolgálnak rá a dicséretre.

Tegnap számunkban már közöltük a nagyváradi Makkabi nemzetközi teniszevnyének kivonatos eredményeit, most adjuk a részleteket:

I. osztály. Férfi egyes: 1. Temple MAC, 2. Majorossy UTE, 3. Steiner NAC és Ungár UTE.

Férfi páros: 1. Cristescu Doherty—Ungár, 2. Majorossy—Temple, 3. Steiner—Petrovics NAC és Grünwald—Spitzer Makkabi.

Vegyes páros: 1. Majorossy—Liszka NSE,

2. Cristescu—Dombora Gloria, 2. Radó—Erdős Haggibbor és Temple—Baatzné TC.

Női egyes: 1. Liszka Mancsi NSE, 2. Erdős Lilly Haggibbor, 3. Baatzné TC és Dombora Gloria.

II. osztály. Férfi egyes: 1. Cristescu Doherty, 2. dr Halmi Makkabi, 3. Petrovics NSE és Grünwald Makkabi.

Férfi páros: 1. Cristescu—Adelstein Doherty, 2. Grünwald—Spitzer Makkabi.

Vegyes páros: 1. Cristescu—Schwartz Klári Haggibbor, 2. Grünwald—Papos Irma Makkabi.

Női egyes: 1. dr Crăsnicé Gloria, 2. Papos Irma Makkabi, 3. Schwartz Klári Haggibbor és Niedermayerné Csernovic.

Ifjúsági szárok. Férfi egyes: A döntőt utóbb játszik le Steiner Fröhlich NAC. 3. Gáspár NSE és Braun Sámson Sighetii

Női egyes: 1. Erdős Lilly Haggibbor, 2. Szász Eva Makkabi, 3. Dombora Kozac Gloria és Keleti Boriska NAC.

Vegyes páros: 1. Braun Sámson—Erdős Lilly Haggibbor, 2. Fröhlich—Keleti NAC, 3. Gáspár—Rózsa NSE és Klein—Szász Makkabi.

Osszeállították a válogatott csapatot, amely utnak is indult Belgrád felé

Timisoara, szeptember 3. (Az Uj Kelet tud.) Az itten tartott gyakorló mérkőzésen látottak alapján a válogatóbizottság a következő csapatot jelölte ki, hogy hítfőn Belgrádban felvegye a küzdelme Jugoszlávia válogatott labdarúgóival.

Sadowski, Sfera—Felecan I, Vintila—Juhász—Rafinski, Bindea—Schwartz—Barátki Bodola—Dobai.

A csapatot, amely talán Dobai kivételével a jelenlegi legjobb formában levő játékosokból áll, képesnek tartjuk arra, hogy otthonában is szép eredményt érjessen el a jugoszlávok ellen.

nyilvánosságra gondolatával: a párizsi Sorbonneon, Renaissance Olympique címen tartott előadásában javasolta az ókori olimpia korszerű felújítását. Előadását állandó tesszényilvánítás kísérte. 1894 tavaszára értekezletet hívott egybe, amely sok akadály leküzdése után nyílt meg. Az értekezleten 13 nemzet képviselői határozattal emelték Coubertin javaslatát, „hogy a testgyakorlatok fellendítése és ápolása érdekében, de különösen a népek közt való érintkezés megteremtése céljából a hellén olimpiának megfelelően négyévenként tartanak és ezekre minden kultúr nemzetet meghívunk”. Így született meg az olimpia és tette halhatatlanná Coubertin Péter báró nevét.

Meghalt Coubertin Péter báró, az újkori olimpia megeremelője

Lausanne, szeptember 3. Szükszavu jelentés közli, hogy Coubertin báró 75 éves korában meghalt. Coubertin személyében az újkori olimpia és mondhatni sportmozgalom megeremelője száll sirba. Coubertin egyetemi tanár volt, aki 1899-ben megbízást kapott a francia kormánytól, hogy tanulmányozza az egyetemes testnevelés kérdéseit. Coubertin kérdőíveket küldött a világ minden államába s a válaszokból, valamint megfigyeléseiből fájdalommal kellett látnia, hogy a 19. században újjeleedt sportot megint pusztulás fenyegeti az egyes sportágak közti ellenszesség és az egyre jobban erősödő üzleti szellem miatt. E bajok orvoslását csak úgy tartotta lehetségesnek, ha szabályos időközökben ismétlődő versenyeket létesítenek s ezeken polgárjogot kap minden sportág, résztvehet minden nemzet. Így jutott arra a gondolatra, hogy fel kellene ujtani az ókori olimpiái játékokat. 1892-ben lépett először

Visszaléptek a kolozsvári C) ligás egyesületek

Cluj, szeptember 3. (Az Uj Kelet tud.) Az Eszaki Labdarugó Liga mai ülésén a KAC, UEC, KMSC és CFR képviselői bizonyos kérésekkel járultak elő, majd mikor a Liga azok teljesítését megtagadta, közölték, hogy hogy mind a négy egyesület visszalép a C) ligától A Liga ezt tudomásul vette és a következő csapatokat vette be a kilépettek helyébe: Congri Szamosújvár, ASSU Nagyenyed, Aurum Nagybánya és Törökvs Szatmár.

Ragnhild Hveger, a kitűnő dán uszólőgy Kopenhágában két új világrekordot állított fel a 440 és 500 yardos gyorsúszásban. Az új rekordok: 5:15 p és 5:57,9 p, a régieket a hollandi Wagner kiaszony tartotta 5:22, illetve 6:09.8 idővel.

A csehszlovákok ellen készülő magyar labdarúgókeret tegnap edzést tartott. A muta-

I. osztályu hisztriai-besztercei és balamarei-nagybányai

kályhákat, kandalókat

raktáron tart.

GRAEF

kályhás

P. Unirii 8 udvarban. Szállít helyi gyártmányu kályhákat is, eszközzel átrakást, javítást és fayencfalburkolást.

tott formák alapján a következő összeállítás várható: Szabó, Korányi—Biro, Lázár—Turay—Dudás, Sas—Zsengellér—Sárosi—Kállai—Kemény. — Érdekes, hogy ugyancsak tegnap gyakorlatozott a valószínűleg cseh válogatott is a csehszlovák amatőrök csapatával. A profi válogatott így állt fel: Riticska, Burger—Luger, Mourek—Kreutz—Kolsky, Csabana—Schloger—Sobolka—Kuchta—Rulc. A sok új jelölt nem valami biztatónak mozgott. A mezőny legjobb embere Ludl amatőr balfedezet volt, aki a cseh tavaszi buouresti szereplésekor is kitűntette magát.

A cseh szövetség ajánlatot tett Prága—Buouresti mérkőzés lejátszására. Tekintettel arra, hogy a javasolt időpontok, szeptember 19, október 3 vagy 24, egyike sem felel meg, a román szövetség kénytelen elhárítani a meghívást.

V. V. Tilea, a labdarugószövetség elnöke közleményt adott ki, amelynek értelmében Beilist, a Gazeta Sporturilor egyik szerkesztőjét amiért fiktív telefonintézkedést adott le a szövetség képviselőinek a Balti-tura alkalmával, kitiltja a szövetség helyiségeiből. A kitiltás természetesen nem vonatkozik azon órákra, amikor a szövetség titkárja köteles a sajtónak információkkal szolgálni. Lehetőségek, hogy a fenti határozat indokolt, de semmiesetre sem az a másik fővárosi sportnapilap eljárása. Ugyanis ez az organum, amikor hírül adja a fentieket, olyan kifejezéseket használ, amelyek meg a Porunca Romanii hasábjain sem tud használatosak. „A román labdarugás megszabadult a poloskától, amely vért szívta”, „lefejtették az emberi aljasság megtestesítőjének csapatját”, stb. Ilyen hangnemben ír a lap. Azt hisszük, minden kommentár felesleges...

Malcolm Campbell, a gépkocsis gyorsasági világrekord angol birtokosa, 202,57 km órátátlaggal új motorosának gyorsasági világrekordot állított fel. A égit az amerikai Garwood tartotta 200.90 km átlaggal.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVESZET

OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Stjenka Rasin, a legszebb orosz mese, a legpazarabb kiállítás, végig izgalmas cselekmény. Fősz.: Haus A. Schlettow, Heinrich Georg, Vera Engels, Vladimir Stoloff. A kozák kórust vezényli: Jaroff.

DRÁMA MOZGÓ MŰSORA:

A kis potyautas. Shirley Temple, a világhírű gyermekszárnak legnagyobb sikerű alkotása. Shirley kinalul beszél és énekel. Rendes helyaráttal: 22 és 27 plusz 6. Diákoknak és munkásoknak kedvezmény. Előadások kezdete: 5, 5, 7 és 9 óraker. Legujabb Fox journal.

MUNKÁS MOZGÓ MŰSORA:

Szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap 3, 6 és 9 óraker két világláger: I. Pétevári muzsikus. Az évad legnagyobb orosz filmláger. Fősz.: L. Orlova, a Cirkusz film főszereplője és K. Tarassona. II. A táncosnő. Izgalmas mexikói dráma. Fősz.: Georg Raft, Adolphe Menjou és Frances Drake. III. Divatparádé.

Schalom Asch: A nagy fal. Stefan Zweig ezt írja Asch könyvéről: Monumentális alkotás. Egy egész nemzedék tragédiája. Két hatalmas kötet. 600 lap 211 Lej. Lepagenál Cluj. Postán utánvétellel. — Kérjen ingyen zsidótárs-gyu jegyzéket.

APRÓ HIRLETESEK

Ipartelepnek igen alkalmas forgalmas helyen, belvároshoz közelfekvő 2200 négyzetméter terület eladó, vagy kiadó. Telefon 2602.

Uricsalánál egy gimnázista fiu vagy lány teljes ellátást kaphat. Cim a kiadóban.

Fiatal vaskereskedőségét keresek, aki festékszakmában is járatos. Cim a kiadóban.

Válodi Gebrüder Stingi rövid keresztúros fekete zongora, modern ebédő, perzsaszőnyeg és biedermeier szalon féltáron sűrűsén eladó. Vétel esetén Féliszfürdőig előre bejelentett utazási költséget térítem. STERNBERG bizományi üzlet ORADEA, Bul. Regele Ferdinand 13.

Intelligente, reiglőse Kindererzieherin wird gesucht. Hebräisch sprechende, ew. Pedagogin vorgezogen. Adresse in der Administration. Offerte möglichest mit Zeugnisse und Lichtbild.

Fiatal, kezdő gépiprótó azonnali belépésre keresünk. Személyesen jelentkezni Cosmochemiánál, Str. Masaryk 19. Nyelvtudók előnyben.

Kiadó a belvárosban 2 szoba, butorozva, vagy anélkül fürdőszoba, konyha, esetleg zongorahasználattal, str. I. G. Duca 3, II. em. 5. ajtó. 1—5 óráig.

Blumné, Liebermann Sári okl. francia tanárnő a francia nyelv oktatását újból megkezdte, tanit kezdőket és haladókat a legujabb módszerrel Calea Traian 9, I. em.

Teljes ellátást adunk Budapestten uccal tiszta szobával, zongora használatlall egy diáknak vagy leánynak. Dr. Fekete, Arpad-uca 9.

Két iskolás gyermek, hivatalnokmó vagy diák, lakást kaphat, esetleg teljes ellátással. Különbejáratu szoba. Strohli, Reg. Carol II. No. 13.

Ertesitjük a t hölgyközönséget, hogy cégünk beltágja, Filől Pérenc ur, külföldre utazott, hogy legujabb őszl és téllkabát, valamint kosztüm, és ruha modellek beszerzése végett folyó hó 16-án visszatekerve a nagyérdemű hölgyközönség rendelkezésére áll. Czinczárné és Filől Pérenc női divatszaion, diplomával és ezüst éremmel kitüntetve, Cluj, Str. Berde 2. I.

Egy vagy két iskolás gyermek teljes ellátást kaphat ort. köser uri háznál. Otthon jelígére.

Kiadó október vagy november 1-től 2. szoba konyha-fürdőszoba comfortos emeleti lakás. Nationala Biztosító Regina Maria 6.

Textil szakmában jártas fiatallembert keresek azonnalra perfek román-magyar nyelvtudással. Ajánlatokat Goldberger Paul, Jibou.

Romániában szabadalmozott fürdőszobakályha találományomnak külföld részére vevőt vagy közvetítőt keresek. Blázi, Cluj, Marechal Foch 32.

Konyhabutorok a legdivatosabb színekben és a legmodernebb kivitelben olesón kaphatók. Tekintse meg modelljeimet vételkötelezettség nélkül a Str. Gh. Baritiu 10. szám alatti asztalosműhelyben.

HIR

Enyhülés állott be ország közötti iskolauty-pól jelentik: A Danzig és iskolauty viszályban enyegyzékből kifolyólag, an szocialista hatóságok intmányhoz, készeknek nyitolytatására a felmerült szíztázása végett.

Bulgária 50 számenyben részziti a palmekekot. Szófiából jele Bulgária tisztéletbeli legutóbbi bulgáriai látkérte a bulgár kormányalékos vámengedménytaina narancsimport szteljesítette a főkonzu

A Times élesen német követés mellé atatás kinevezése elletik: A Times tegnapi kivül éles hangon t német kormány azon lönböző német követsezt kulturattasékát a Times leszógi, hogy nak ezzel kizárólag a diplomáciai menlevele pőskeresztes agitátor lap felszóltija az an semmi körülmények bele a kulturattasék.

Meglepetés a mo nyílik meg az Uránia alakitva. Az átalakitá folytaban dolgoznak a először is szembetünik teljes fényben várja a tündéri megvilágításbar kitva és átfestve. Meg legsebb moztérme az A jó fütés központú ugyszintén a tiszta le épített levegőtisztító k A hangot legujabb gy szerelt Western-Telecsengő, tiszta tónusba Select és Uránia mozg ezézon műsorára von nehány szemelvénytö filmje, a Jéghercegnő, Simone Simon Hetedik produkcióból, továbbá alkotása, Halálös vég, dent felülmuló filmje, utóbbi évek egyik leg szakértők véleménye világhírű regénye, filmváltozata, Errol Meg kell jól jegyezni len szines filmjét: A csak itt kerünek még Kabos és Verebes bá féláron, Gaál Franci e filmje, a Kalózk, Ma zur-ja. E slágeréken k iteni, hogy itt kerül legelső 100 száalékos filmgyártás idei re Leander, aki szépség val és csodás hangjátotta a mozilátogatók Premier. A legször réssel kell megállap Uránia mozgók az í gerre halmoznak. Cluj ifjodva várja az olesó ra vágyó közönséget.

Megjelent!

Még mindig...

Barzilay István.

novellás kölete

10 novella

az erdélyi zsidóság életéről, ifjúságának problémáiról, chaluc-mozgalmának mozzanatairól. Az első erdélyi könyv, mely irodalmi formában tárja fel az erdélyi zsidó nép életét. Megrendelhető 100 lej előzetes beklidése ellenében (vidékre még 10 lej portóköltség) az Uj Kelet kiadóhivatalában.

ŐSZ

Az igazi fogpép!

ODOL

Megakadályozza a fogkezedéket az

HIREK

Enyhülés állott be a Danzig és Lengyelország közötti iskolaiügyi viszályban. Varsói körök jelentik: A Danzig és Lengyelország közötti iskolaiügyi viszályban enyhülés állott be azon jegyzékből kifolyólag, amit a danzigi nemzeti szocialista hatóságok intéztek a lengyel kormányhoz, készeknek nyilatkozva tárgyalások folytatására a felmerült nézeteltérés sürgős tisztázása végett.

Bulgária 50 százalékos vámkezelésében részesíti a palesztinai narancstermékeket. Szófiából jelentik: M. Chelouche, Bulgária tiszteletbeli telavivi főkonzulja, legutóbbi bulgáriai látogatása során arra kérte a bulgár kormányt, hogy ötven százalékos vámengedélyt nyújtson a palesztinai narancsimport számára. A kormány teljesítette a főkonzul kívánságát.

A Times élesen tiltakozik a londoni német követség mellé delegálandó kulturális kinevezése ellen. Londonból jelentik: A Times tegnapi vezércikkében rendkívül éles hangon támadja a britorna német kormány azon tervét, hogy a különböző német követségek mellé ugynevezett kulturálisakat akarnak delegálni. A Times leszögezi, hogy a német kormány ezzel kizárólag az a célja, hogy így diplomáciai menlevelet biztosítsa a kampószerkesztes agitáció számára. A világlap felszólítja az angol kormányt, hogy semmi körülmények között ne egyezzen bele a kulturális kinevezésbe.

Meglepetés a mozifronton. E hó 4-én avilék meg az Uránia mozgó modernül átalakítva. Az átalakításon éjjel-nappal egyfolytában dolgoznak a munkások. Legelőször is szembetűnik az előcsarnok, mely teljes fényben várja a látogatókat. A terem tündéri megvilágításban uszik, teljesen átalakítva és átfestve. Megállapítható, hogy ma a legszébb mozi az Uránia mozi van. A jó fűtési központi fűtőtestek biztosítják, ugyszintén a tiszta levegőt az újonnan beépített levegőtisztító készülékek garantálják. A hangot legújabb gyártmányú, újonnan beszerezett Western-Telefon készülék közvetíti csöng, tiszta tónusban. Megintertüveltek a Select és Uránia mozgó igazgatóját az új szezon műsorára vonatkozólag. Itt közlünk néhány szemelvényt: Sonja Hennie világfilmje, a Jéghecegnő, Lloyds of London és Simone Simon Hetedik menyország-a a Fox produkcióból, továbbá Silvia Sidney legújabb alkotása, Halálós vég, Marlene Dietrich mindent felülmúló filmje, Alexandra grófnő. Az utóbbi évek egyik legnagyobb alkotása ez a szakértők véleménye szerint. Mark Twain világhírű regénye, Koldus és királyi-nak filmváltozata, Errol Flynn-nel a főszerepben. Meg kell jól jegyezni Frederic March egyetlen szines filmjét: A star is born. Ugyancsak itt kerülnek még bemutatásra Agai Irén, Kabos és Verebes bájos vigjátéka, Nászut félláron, Gaál Franci első Amerikában készült filmje, a Kalózok, Martha Eggerth Kék mazurja. E slágeren kívül meg kell még említeni, hogy itt kerülnek még bemutatásra a legelső 100 százalékos román filmek, a francia filmgyártás idei remekai és végül Zarah Leander, aki szépségével, nagyszerű játékaival és csodás hangjával egyszerre meghódította a mozilátogatók szívét, egyetlen filmje a Premier. A legszigorúbb kritika is elismeréssel kell megállapítsa, hogy a Select és Uránia mozgó az idej evadban sláger slágerre halmoznak. Cluj legregőbb mozija megifjodva várja az ocsó és kellemes szórakozásra vágyó közönséget.

Elrontott gyomor és az ezzel összefüggő bélzavarok, felfúvódás, kellemetlen szájíz, émelygés, homlokfájás, láz, hányás, hasmenés vagy székszorulás esteiben már egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz is igen gyorsan, biztosan és mindig kellemesen hat. Az orvosok ajánlják.

A Ros-Hasono napi istentiszteletek rendezése a Regele Ferdinand uti templomban és pótimaházban. Szeptember hó 5-én Erew Ros Hasono napján a reggeli ima 6 órákor kezdődnek, az esti ima délután háromnegyed 7 órákor. Szeptember 6-án Ros Hasono I. napján a reggeli-ima fél 8 órákor kezdődik, a muszaf-ima fél 10 órákor, a mincha ima délután 4 órákor, az esti ima pedig 7 órákor kezdődik. Szeptember 7-én, Ros Hasono II. napján a reggeli ima fél 8 órákor, a muszaf ima fél 10 órákor kezdődik, melynek keretében beszéd a főtemplomban. Az ünnepi beszédeket főtiszt, dr. Weinberger Mózes főrabbi mondta, az imákat és énekeket Rabetz B. főkantor, a megerősített énekkarral. Szeptember hó 11-én, szombaton (a megértés szombati napján) a muszaf ima, délelőtt 10 órákor kezdődik a főtemplomban. A t. templomlátogatók felhívhatnak arra, hogy egy a főtemplomban, mint a pótimaházakba csak imaszék-jegyekkel lehet bemenni! Diákok, katonák és szegények részére a hitközség megfelelő számú díjmentes jegyet bocsátott ki a pótimaházszóló érvényével, mely jegyekért a hitközség irodában kell jelentkezni szeptember 5-én vasárnap d. e. 10-12-ig. Az Izr. Hitk. Templom Gondnoksága.

**Csak az követelhet, aki ad is
lépjen be a Kórházegecsületbe!**

Nagy sikerrel zárult a szovjetek védelmének megszilárdítását célzó kölcsönjegyzése. Moszkvából jelentik: A szovjetek védelmének megszilárdítását hivatott kölcsönt lezárták. Négymilliórd 915.807 rubelt jegyeztek le az előirányzott négy-milliórdal szemben.

Rövid hírek mindenünnen. Párizsi jelentés szerint a Simca Fiat-művek 1700 munkása sztrájkba lépett, a miért 100 társukat elbocsátották. — A kisanant tanácskozásairól visszatért Sztójinovicot Pál régensherceg kihallgatáson fogadta. — Jean Zay francia közoktatásiügyi miniszter Moszkvába érkezett, ahol résztvesz az orosz színházi ünnepségeken. — Kottársói lengyel professzort, a néppárt letartóztatott tagját, szabadlábra helyezték. — A floridai partok közelében elsüllyedt a Tarpon hajó személyzetéből eddig kilenc embert sikerült kihalásznia. — Valószínű, hogy 100 ember megfulladt. Remélik, hogy 17 matrózt sikerült megmenteni. A szerencsétlenségről úgy szereztek tudomást, hogy egyik matróz a nyílt tengerrel partra vergődött. Eltűnt a hajó 83 éves kapitánya is.

Visszérkező a bécsi dívatbemutatókról, van szerencsém értesíteni az igen tisztelettel töltött napokról, hogy rajzkollekciómban a legjobb párizsi házak modelljei vannak, úgy ruhákban, mint kiegészítőben, amelyeket én eredeti kreációkban tekintetem meg. Remélem a hölgyközönség megismeri látogatását. Löwy Jolan női dívatmerre Cluj, Regele Ferdinand 6. emelet.

Minden szülő gyermekének örömet igyekszik szerezni, tehát vigye el a Royal slágermozgóba, ahol Shirley Temple világhírű gyermekszár filmje „A kis potyautas” fut. A film felvételei a legaktuálisabb történelmi események színhelyén, Honkong és Sanghaiban játszódnak le. Ragyogóan illeszkedik be a világhírű gyermekszár a film csellekényébe, aki kínailul beszél és énekel. Tánca-és énekszámait teljesen új, ilyenformán egészen eltér az összes, eddig látott Shirley-filmektől. A film már napok óta fut telt házak mellett, mely joggal részleg a közönség nagyfokú érdeklődésére. Minden szülő, aki szereti gyermekét, hozza el, mert egy kellemes és felejthetetlen élményben lesz része.

ERTESITÉS!

Intézetem szomszédságában az Orsolya zárda által fentartott továbbképző gazdasági és kereskedelmi szakfolyam működik, hol modern nyelveket, gyors-, gépirást, kereskedelmi levelezést, kézimunkát, szabást, varrást és festést tanulnak, azonkívül háziartási gyakorlatokban és főzésben is ki képzést nyernek. Jelentkezési határidő szeptember 8-ig — Felvilágosítással szolgál Schwartz Menyhért népr. Zsidó leánynevelő intézete Oradea Ep. Ciorogariu 8. Tel. 11. Jelentkezni lehet már 13 éves kortól

Hollandiai zsidók kitüntetés. Amszterdami jelentik: A holland királyné, születésnapja alkalmából, több hollandi zsidó részessül királyi kitüntetésben. A kitüntettek között szerepel többek között C. Feldmann mérnök, dr. J. H. J. Vos parlamenti képviselő, dr. L. S. G. de Hartogh amszterdami békebíró, stb.

Eljegyzés. Schwartz Rózi Valea lui Mihail és Slomovits Samuel Ruscova (jud. Maramures) jegyessék. Minden külön értesítés helyett.

Hevesi Piroka zongoraművész és Pfeiffer Alfréd énekesprofesszor, a kiváló pedagógusok, kiknek tanítványai egy nemzetközi hangversenydobogón, mint az operaszínház legnagyob sikereket aratják, újra megkezdik tanításukat. Jelentkezni lehet lakásokon: Memorandumul 10. Naponta délelőtt 12-1, délután 4-8 között.

A Rotary Club nem antiszemita. Torontóból jelentik: W. J. Csirns, a nemzetközi Rotary Club volt elnöke, kijelentette a Zsidó Távirati Irodának, hogy a Rotary-mozgalom semmiesetre sem antiszemita, ellenkezőleg, abban látja főfeladatát, ellenkezőleg, abban látja főfeladatát, hogy ápolja a jóviszonyt az összes felekezethez tartozó üzletemberek között. Ez a nyilatkozat azáltal nyert aktualitást, hogy néhány nappal ezelőtt önmagától felosztott a németországi Rotary mozgalom, miután a náci-hatóságok megtiltották a párt tagjainak a Clubhoz való tartozást, mert az nem antiszemita.

Vámos Magda zongoratanárnő a tanítást megkezdte. Található lakásán P. Mihai Viteazul 23, I. em.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon rokonoknak és jóbarátoknak, akik felejthetetlen drága jó férjem elhalálózása alkalmával részvételükkel fájdalomunkon enyhíteni igyekeztek, ezuton mondunk köszönetet. Dr. Rosenfeld Salamonné és családja.

Sírkövetés. Boskovics Józsefné sírkövetése f. hó 5-én, vasárnap délelőtt 11 órákor lesz az új orth. temetőben. A kegyelet aktsura ismerőseit és barátait ezuton hívja meg a Boskovics család.

Alkik idült székfedelesen és a nyeres bántalmakban szenvednek, vegyék a természetes „Ferenc József” keserűvizet egy poháry napj adagokban, kissé felmelegítve, mindig reggel éngyomorra. Az orvosok ajánlják.

Sonja Hennie nem irányultak az osztrák hadgyakorlatok. Bécsből jelentik: Schusch-nigg kancellár tegnap a hazafias front Gross Gerunge városkában tartott értekezletén kijelentette, hogy a hadgyakorlatok nem irányulnak senki ellen, hanem csak hivatva vannak megmutatni, egy Ausztria mindig képes megvédeni szabadságát.

Szülők figyelmébe

Mindkét nembeli középiskolások tanítását minden tárgyból vagy egyes tárgyakból a siker garantálásával jutányosan vállalom. Értekezni: Kis mérnök irodájában C. Regele Carol II. No. 40 Telefon 14-80.

Az aranyér és az Ön idegei

Valószínűleg nem találta még meg a megfelelő szert. Vááson Goedecke-féle Anusol végezzük. Rövidesen megkönnyebbül. Anusol világhírű és sokszorosan próbált. Csodálkozni fog, olyan hamar elmúlnak kínzó fájdalmak. Kérdezze meg orvosát.

Anusol-Goedecke

Erzsébet királyné

Korda Sándor új történelmi filmjének bemutatója a kolozsvári Select-mozgóban

A III. Richard világhírű rendezője, Korda Sándor ismét kimagasló, művészi értékű és történelmi becslé filmet hozott ki, a filmipar remekét és a színjátszás klenódumát.

A tizenhatodik század második felében zajlik az esemény, abban az izgalmas, századokra kiható történelmi levegőben, amikor két hatalom csapott össze és két világfelfogás viaskodott. Az angol és spanyol impérium küzdelme volt ez az újonnan felfedezett tengerentúli területekért és a bennük és fölöttük levő kincsekért. Még nem mult el alig két emberöltő, hogy Spanyolország, helyesebben az akkor uralmon levő spanyol osztály kiavarta az országból a zsidókat, vagy a keresztény vallás felvétele kényszerítette őket. A gonoszság és igazságtalanság szelleme még mindig reáborította kénköves felhőjét erre az uralomra, az inkvizíció „teljes gözzel” dolgozott, de a bün világában viselte a bűnhődést és az egykori világhatalom java és presztizsze évről évre hullott.

Angla szembenállása jelentette abban a korban egyébként a szabadgondolkodás harcát a középkor sötét erőivel és az anglikán felekezet viaskodását az inkvizíció poklával. Az idők méhében új világok vártak, hogy megszülessenek.

Ezt a levegőt Korda Sándor élénk vetíti. A század fájdalmi, hatalmi féltékenysége, a vallás örve alatt végrehajtott kegyetlensége, a szeretet és hűség örökkévalósága elevenedik meg a mesében.

Sir Richard Ingolby és Mihály fia a nagy tengeri utközetben spanyol fogságba esnek. A spanyol hajóparancsnok régi barátja a fogoly, még abból az időből, amikor Fülöp király és Erzsébet királynő lakodalmán összekötültek. A kapitány tudja, hogy a foglyokat átadják az inkvizíció urainak és ezek elevenen máglyára vetik őket. A kettő közül egyet meg akar menteni. De vajjon kit? Az apát, a régi barátot, vagy a fiut? A dilemmából Sir Richard segíti ki, aki kéri, hogy gyermekét mentse meg, ő — öreg lévén — ugyanis a halál felé jár.

Az ifju a tengerbe ugrik és hosszú, izgató kalandok után megmenekül és megtudja, hogy apját elevenen elégették. Angliába jut, ahol apja egyik jóbarátja, lord Burleigh a királynőhöz viszi a toprongyos menekülte, aki arra kéri az uralkodónőt, hogy a királynő szolgálatában maradjon és bosszút állhasson a spanyolokon. A véletlen úgy adódik, hogy az ifju megmenti a királynő életét. Leleplez egy összeesküvést, amelynek szinleg ő is tagja.

Az esemény ezen a ponton éri el feszültségének csúcspontját, hogy a szerelem kiegyenlítő és boldogító hullámvásában befejeződjék. A történelmi háttér romantikája, az esemény ritmusa és helyenként való rohama olyan érdekes, hogy már emiatt is méltó a nagyhírű rendező klasszikus munkájához, a III. Richardhoz.

Az Erzsébet királyné filmet pénteken mutatták be a Selectben nagy érdeklődés mellett. A városban sokat beszélnek a nagyszerű alkotásról, amelynek szereplői izig-vérig művészek, akik átérezték nemcsak szerepeiket, hanem a történelmi atmoszférát is. (—)

Kétszer ad, aki a szegény betegnek ad
lépjen be a Kórházegecsületbe!

Őszi kalapszükségletét legjobban és legolcsóbban a Kalap Király

ruházatában szerezheti be. Garantált minőség. Nagyon olcsó áruk. Cluj, P. Unitri 24.

UJ KELET Legújabb hírek

Ujult erővel dühöng a harc Sanghaj körül

Ujabb két ezredet tettek partra a japánok Sanghaj körül. Bombaeső alatt áll Putung vidéke. Az újabb sanghaji ütközet megakadályozta a japánok Usung-félszigeti offenzíváját

Teljes elégtételt ad a japán kormány Angliának

Sanghaj jelentés szerint a japánok három új ezredet tettek partra Sanghaj vidékén és újabb két ezred érkezésére várnak. Tegnap a japán repülők a kínai állásokat és csapatösszevonásokat bombázták. A kínai repülők Liuho és Wasung vonalait, valamint a Jang-cse folyó torkolatánál levő hajókat bombázták.

Ujabb jelentés szerint Sanghainál a japán tüzérség bombázása nem szünetel. A japán repülők is állandóan megjelennek a kínai állások felett és bombákat dobnak le. A kínaiak lövedékei viszont állandóan az Izume tenger-nagyi hajó körül vágódnak vízbe. Ennek dacára a hajó még sértetlen. Egy kínai vontatóhajót, amely a közelben volt, eltaláltak a lövedékek. A hajó elégett. A putungi tűz hatalmas méretei arra késztették több idegen hajót, hogy a parttól eltávolozzanak és a folyam közepén horgonyozzanak le. Egy kínai lövedék beletalált a konzulátus épületébe. Két rendőr, egy újságíró és egy japán látogató megsebesültek. A konzulátus személyzete nem hajlandó eltávolozni az épületből. A japánok öt hadihajója felfelé tart a folyón, hogy csatlakozzék az Izumóhoz és segítsen a kínai állásokat bombázni. Putung előtt nagyszámban állak a repülőgépek. A kínai tüzérség főleg a sanghaji japán koncesziónak fordít figyelmet.

A Reuter megjegyzi, hogy az idegen megfigyelők körében azon véleménynek adnak kifejezést, miszerint a mai váratlan ütközet bizonyos mértékben megakadályozta a japánok terveit az Usung félszigeti offenzívát illetően, amit kénytelenek voltak elhalasztani. Az mai nap egyike volt a legviharosabbknak Sanghaji életében.

A délutáni órákban jelentik, hogy a japán hadihajók és a putungi kínai parti ütegek folytatják párbajukat. A japán konzulátus épületébe két lövedék csapódott. Putung vidéke bombaeső alatt áll. A fegyverroportág egyre hangosabb. Valószínűnek tartják, hogy a japánok meg akarják semmisíteni annak a 300 kínai franktirónak gépfegyverállásait, akik Izumo pontot és a japán konzulátust támadják. Nincs kizárva, hogy a bombázás újabb japán csapatállásokat is akar védelmezni. A japán konzulátus épületében négyen megsebesültek, ketten szünetes.

Japán katonai körök szerint az éjszaka folyamán a japán és kínai tüzérségek állandó munkában állottak. A tüzérségi párbajba beleszóltak a japán hajók ütegei is. A kínai repülők igyekeznek elkerülni Sanghaji közvetlen szomszédságát és inkább szabad teret nyújtanak a kínai állásokat bombázó japán repülőknek, fényjelek leadásával.

Kínai győzelem

Tienszini jelentés szerint a japán csapatok a repülők segítségével elfoglalták Unioosen helységet, mely fontos stratégiai pont a Masiang fronton.

A Central News kínai távirati iroda jelentése szerint Matsuj tábornok, a japán csapatok főparancsnoka, táviratilag kért két hadosztály erősítést Tokióból.

A Reuter meg nem erősített jelentése szerint állítólag kínai repülők szálltak el Japán felett.

Tokiói lapjelentések azt közlik, hogy 72 orosz repülőgép érkezett a sanghaji frontra.

A japán csapatok főhadiszállása egyidejűleg cserélt a hírt, hogy Sziho Zsuzsi tábornokot, a mukdeni hadsereg vezérét a mandzsu csapatok állítólagos felkelése során megölték volna.

Japán hajlandó a békülésre?

Mint Tokióból jelentik, hogy Hirota japán külügyminiszter tegnap nyilatkozatot olvasott fel a külföldi sajtótudósítóknak. A nyilatkozat szerint Japán ebbe a háborúba a kínai lakosság japánellenes magatartása vitte bele. Ezt a magatartást politikai okokból a kínai tábornokok is szították. Japán, bár kötségei és ádozatai nagyok, hajlandó azonban csapatait azonnal visszavonni, ha erre Kína megteszi a kezdeményező lépést.

Egyidejűleg a japán pénzügyminiszter közölte, hogy újabb, immár harmadik póthitelért folyamodik, amely 2022 millió yent tesz k. Ebből 1422 milliót fognak a hadügyminiszteriumnak, 350 milliót a tengerészeti és 250 milliót a pénzügyminiszteriumnak folyósítani.

Teljes elégtételt ad Japán Angliának

A nankingi angol nagykövet, Sir Knatchbull Hugessen ellen elkövetett támadás ügyében, amint a Domei iroda jelenti, befejezték a vizsgálatot és tegnap küldötték el a felvett jegyzőkönyveket a tokiói kormánynak tanulmányozás végett. Hír szerint a bizottság két-szögletű megállapította, hogy a támadók valóban japán pilóták által vezetett vadászgépek voltak, melyeket a japán hadvezetőség azzal a céllal küldött az említett utzakasz fölé, hogy Csang-Kai-Sek autóját támadja meg.

Az is megállapítást nyert, hogy a nagykövet autójára szerelt angol zászlócskák mindössze 30 centiméter nagyságúak voltak, melyet a kétszáz méter magasban repülő pilóták nem vehettek észre. Ugyancsak Tokióból

jelentik, hogy a holnapra várt jegyzőkönyvek mindjárt egy rendkívüli minisztertanács elé kerülnek, mely azonnal meghozza az angol jegyzékre adandó válasz ügyében a döntést, mert a japán kormány semmi körülmény között sem akarja tovább halasztani a kérdést. A Daily Telegraph munkatársának értesülése szerint Tokió mindazokat az elégtételeket megadja, amit London ismert jegyzékében követelt, elhatározott szándéka volt már akkor is, amikor az esemény történt.

Washingtonból jelentik, hogy hat amerikai békeszervezet közös levélben arra kérte Roosevelt elnököt, léptesse érvénybe a semlegesítési törvényt Japán és Kínával szemben, amelyek fegyveres viszályban vannak egymással.

Oriási anyagi kár Hongkongban

Hongkongból jelentik, hogy a tegnapi orkán áldozatainak száma 280. Valószínű, hogy ez a szám emelkedni fog. Az anyagi kár kiszámíthatatlan. A várossal, a vasúti összeköttetést 15 napon belül nem lehet helyreállítani.

Bránia Mozgó

Ma, szombaton nyílik meg teljesen átalakítva és bemutatja:

BOZAMBO

KORDA aláírt, EDGAR WALLACE, „SANDER OF THE RIVER” c. közmert regénye

nyomán. Főszerzőkben:

PAUL ROBYSON

világhírű néger énekes.

LILONGO

Afrika legszebb nője. Nyári helyárok: földszint 17+5, páholy 18+5.

Véres zavargások Francia-Marokkóban

Párizs, szeptember 3. A marokkói Meknesben történt zavargásokkal kapcsolatban a Havas jelenti, hogy hivatalos körök szerint a rend helyreállt. Meknes városának lakóssai a legbékésebbek egész Marokkóban és a zavargások alighanem a legsúlyosabbak, amelyek valaha is történtek ebben a városban, mióta Franciaország elfoglalta Marokkót. Ugy tűnik, hogy a tüntetések néhány nacionalista izgató rendszeres munkájának tudhatók be. Amikor a tömeg a csapatok koronájába ütközött, agentprovokátorok biztat-

ták a benszüllötteket a katonák megtámadására, mer ezek amugysem fognak löni. Benszüllött főnökök is beismerik, hogy a tegnapi zavargásnak nem volt reális alapja.

Ujabb párizsi jelentés szerint a meknezi zavargások során tíz tünető meghalt, huszonöt megsebesült. Ezenkívül megsebesült még három rendőrtiszt és tizenhat katona. A francia katonai parancsnokságán számos küldöttség jelent meg, dezavualta a rendzavargókat és lojalitásukat bizonyítva Franciaország iránt.

Október elejére várják a belpolitikai döntést

Lebrun francia köztársasági elnök a jövő hónapban meglátogatja Bucurestii, Prágát és Belgrádot

Bucuresti, szeptember 3. A Lupta szerinti politikai körökben valószínűnek tartják, hogy október elején a belpolitikai helyzet tisztázást nyer. Mindenesetre — írja a lap — döntés történik abban az irányban, meg marad-e a rezsim, vagy a választások levezetésére ugyancsak Tatarscu kap megbízást.

A kormány ma minisztertanácsot tartott Tatarscu elnökletével, amelyen az egyes miniszteriumok sürgős munkálatairól volt szó. Együttel elhatározást nyert, hogy közigazgatási jellegű miniszteri látogatásokat fognak tenni az ország különböző részeiben. Ezen határozatnak megfelelően inculc helyettes miniszterelnök Sescioreanu földművelésügyi technikai szakértő társaságában Beszarabiába utat-

zott, hogy a helyszínen ellenőrizze a mezőgazdasági intézményeket. A minisztertanács 11 órakor ért véget.

A lapok hiraadásá szerint Lebrun francia köztársasági elnök október folyamán ellátogat Bucurestibe, hogy vissza adja öfelsége Károly király párizsi látogatását. Lebrun elnököt Delbos külügyminiszter, Braconnier elnöki adjutáns és még több előkelőség fogják elkísérni. Diplomáciai körökben még azt is tudni vélik, hogy Lebrun ellátogat Belgrádba, valamint Prágába is. Utja és tárgyalásai újabb alkalom lesznek a kisantant és Franciaország tartós kapcsolatának kifejezésre juttatására.

A Curentul közli, hogy Gheorghe Bratianu a napokban Londonba utazik, ahol

politikai megbeszéléseket fog folytatni. Bratianu tehát nem vesz részt a nürnbergi nemzeti szocialista kongresszuson, mint hogy akkor Londonban lesz. A meghívást azonban elfogadta és Atta Constantinescut bizta meg, aki a napokban Nürnbergbe utazik.

A Curentul szerint egyébként Lebrun utjának programját a sinaiai kisantant értekezleten már megtárgyalták.

A látogatások — melyeknek fontosságát főlegesen kiemelnünk — meg fogják erősíteni a szövetségi rendszert Franciaország és a kisantant államai között.

A kormánycsapatok bevették Carabanchelt

(Elsődoldali cikkünk folytatása)

A Havas madridi jelentése szerint a carabancheli körzetben a kormány áttörést hajtott végre. A csapatok a toledói utról indultak el és elfoglaltak egy házcsoportot, melyet a felkelők megfigyelő erődítményekké alakítottak át és onnan figyeltek a kormánycsapatok mozdulatait. A kormánycsapatok előnyomulással meghódították Carabanchelt Alto és Bajo községeket.

Alhír a katalánok behódolásáról. San Sebastiani jelentése szerint a Havas úgy tudja, hogy a katalán kormányzóság részéről a kapitulációs tárgyalások híre egyre tartja magát. Ennek ellenére sem Queipo de Llano tábornok, sem pedig a salamancaei kormány nem cáfolták és nem is erősítették meg a katalán kormányzóság állítólagos jegyzékét a behódolás tekintetében.

A felkelők Gijon felé haladnak. A kormánycsapatok passzivitása a Santanderi fronton a legutóbbi 24 órán is megnyilatkozott. A felkelők gyorsan haladnak Gijon felé. A felkelők tisztogatási munkát végeztek, melynek során egy egész kormánypárti zászlóaljt elfogtak. Felkelő körök szerint a kormánypárti foglyok és gyanúsok száma 90 ezer lélekre rug. Mindezeket Santanderben őrzik. A felkelők parancsnoka motoros osztagokat bocsátott rendelkezésére a foglyokat az ország belsejébe szállíthassa.

Anglia fontos javaslatokat tesz a hajóbiztonság ügyében

A Reuter szerint az angol kormány igen fontos javaslatokat fog tenni a földközítengeri hajóbiztonság kérdésében. Valószínű, hogy Olaszország is elküldi képviselőit a megbeszélésre, melyen így valószínűleg Anglia, Franciaország, Olaszország, Jugoszlávia, Görögország és Törökország fogják magukat képviseltetni.

Kormánypárti tengeralttjáró futott be Verdon francia kikötőjébe

Bordeaux jelentés szerint a C. 4. kormánypárti tengeralttjáró ma Verdon kikötőjébe érkezett. A tengeralttjáró parancsnoka kijelentette a francia hatóságoknak, hogy a hajó megsérült és sürgős javításra van szüksége. A tengeralttjáró fedélzetén nincs sebesült. A hatóságok engedélyezték a személyzet élelemmel való ellátását. Ugyancsak Verdon kikötőjébe horgonyzott le két kormánypárti területről származó halhajó is.

LEGUJABB SPORT

Sportul Studentesc-Venus 3:2 (t:0)

A diákcapat győzelme nagy meglepetés. A Venus tartalékosan és tartózkodóan játszott.

Nem marad el a tokiói olimpiász

Tokió, szeptember 3. Matsuzo Nagaj, Japán volt berlini követe, aki az 1940-es olimpiász játékok szervezőbizottságának titkára, határozottan megcáfolt az azt a hírt, hogy Japán lemondott volna az olimpiász játékok megrendezéséről.

FRATEERNITAS Könyv- és Lapkiadó N. B. Nyomda és Kiadó, Strada Baros L. Pop 4. Telefonszám: 18-00.

Taxa postala
No. 224713/929.
pláite in num.

10. Telefon: 8-61.
Havonta 110, negy
évre 600, egészévre
földre: Havonta 2,
félévre 12, egészévre
detések díjazás
KELET” a transil
zsídóság egyetlen
ja. Cikkeink után
forrás megjelölésé

Most, hogy elcip
nyugtalan esztendő
újv határához...
küzködön, fujjuk...
és gyűjtsünk erőt.
tött révbe, nagy u
nünk. Az új eszter
sana ünepünkön r
felénk a béke olajá
galom és a cse
A nehézet terhet to
meredekebb, még
mégeléketállítobb
A megpihenés és
szentelt rövid per
bat művelhetnénk,
vessünk helyzetün
vel, de tiszta tekin
sötét titkokkal te
Nagy év az, am
lépjük. A döntés
mid bámisspát. A v
állunk most, nem
nép, de az egész e
népei, gyengék és
Az események ren
a világpolitikában
és a mi külön zsi
az elkövetkező es
beri számítás szer
kell hoznia az ös
Végkifejlesztük előt
minden hur patt
szinpadon kigyul
gigantikus nézőtér
dik fel a nagy fir
deje következék.

A nyugtalan vi
ben újabb oriaslép
lizma felé. A zsiat
nyugatjág terjed
szélyzóna, itt-ott
lőlet, hatalmi örj
kiszerteties mágly
világyujtogatóká
észrevétlenül fog
új világháboruba.
szállás e napjain
raim”nak, félelm
zsídóság tradíció,
szünk, hogy mind
becsületes szándé
vel fogunk küzde
kulturerberiség
ellen.

A döntés eszter
15 év a román be

